

**МЕЖІ ВТРУЧАННЯ У ПОВНОВАЖЕННЯ КОНКУРСНИХ
КОМІСІЙ ТА СУБ'ЄКТІВ ПРИЗНАЧЕННЯ НА ПОСАДИ
ДЕРЖАВНОЇ СЛУЖБИ ТА ПОСАДИ В ОРГАНАХ МІСЦЕВОГО
САМОВРЯДУВАННЯ: ДОСВІД ДЕРЖАВ З ПРАВОВОЮ
СИСТЕМОЮ ЗАГАЛЬНОГО ПРАВА**

Коренєв С.М.

здобувач

Закладу вищої освіти «Міжнародний університет бізнесу і права»

Доленосним аспектом для справ про протиправність рішень конкурсних комісій при державних органах та органах місцевого самоврядування про недопуск кандидата до участі у конкурсі, так само як й рішень суб'єкта призначення про визначення переможця конкурсного добору є визначення судом меж втручання у повноваження цих суб'єктів, що включає їх судовий контроль та визначення належного способу захисту порушених прав кандидата на посади державної служби та посади в органах місцевого самоврядування. Оскільки на цей момент у нормах процесуального права, так само як й на рівні судового правозастосування немає єдності позицій з цих питань, нагальним для наукового співтовариства постає висловлення обґрунтованих пропозицій щодо оптимального вирішення цих питань, що потребує, зокрема, опрацювання зарубіжного досвіду, у тому числі до підходів, що утвердились у державах з правовою системою загального права.

Звернувшись до усталених прецедентних правових позицій судів держав з правовою системою загального права, перш за все наведемо міркування Верховного Суду Нью-Джерсі, якими він керується у рамках судового контролю рішень конкурсних комісій з питань державної служби. Зокрема, у справі «Джон Картер проти селища Бордентаун» цей суд вказав на те, що межі судового оскарження остаточного рішення конкурсних комісій є обмеженими та суд не скасовує його за відсутності доказів того, що воно було свавільним, примхливим, нерозумним або було необґрунтованим через очевидну недостатність доказів. Рішення мають ґрунтуватися на раціональному аналізі, що не ґрунтується на припущеннях. Комісія з питань державної служби має мотивувати своє рішення та причини його прийняття, а також зробити письмові конкретні висновки щодо фактів і права. Верховний Суд Нью-Джерсі також наголосив на тому, що його роль зводиться до визначення того: 1) чи дії Комісії з питань державної служби штату Нью-Джерсі порушують

законодавчі принципи чи положення, тобто чи дотримувалась вона вимог закону; 2) чи містять матеріали справи суттєві докази на підтвердження висновків, на яких комісія ґрунтувалась, приймаючи рішення; 3) чи, застосовуючи положення законодавства до фактів, комісія явно помилилась, дійшовши висновку, який не міг бути зроблений на основі цих факторів та розумного внутрішнього переконання. Крім того, переглядаючи дії та рішення комісії, як підсумував верховний суд, апеляційні суди мають покладатись на досвід і знання комісії в певній галузі. Незважаючи на те, що апеляційний суд жодним чином не зв'язаний тлумаченням статуту комісії чи її розумінням суто юридичного питання, якщо достатні та достовірні докази підтверджують рішення агентства, суд не може замінити рішення агентства своїм власним рішенням, навіть якщо суд міг дійти іншого результату [1].

Роз'яснюючи відмінність між свавільним адміністративним рішенням та правомірною реалізацією управлінського розсуду, Апеляційний суд штату Вашингтон зауважив, що свавільним та примхливим є навмисне та нерозумне рішення, прийняте без урахування або всупереч фактам. Рішення не є свавільними та примхливими, якщо вони приймаються добropорядно з належним чином з'ясованими та оціненими фактами та коли є місце для двох думок. Докази у матеріалах адміністративного провадження мають свідчити про те, що перевірка була неупередженою, як це передбачено законом, а також не порушувала принципи та правила діяльності комісії (Рішення Апеляційного суду штату Вашингтон у справі Джон Сімондс проти міста Кенневік і Комісії з питань державної служби міста Кенневік) [2].

Принагідно зауважимо, що Європейський суд з прав людини, роз'яснюючи міжнародно-правове зобов'язання держав-учасниць Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод щодо забезпечення права на справедливий суд шляхом наділення національних судів повною юрисдикцією над усіма обставинами справи у контексті дискреційних повноважень суб'єктів владних повноважень послідовно дотримується позиції, яка значною мірою відтворює вищевикладені. Ця міжнародна судова установа зауважує, що, на доповнення до утверджених у правових системах загального права класичних підстав визнання судом протиправними адміністративних актів (явна несправедливість, грубе порушення процедури їх прийняття та обґрунтований сумнів в незалежності та неупередженості посадових осіб, що приймали рішення), національні суди мають перевіряти, чи не є викладені висновки адміністративних органів щодо обставин у справі свавільними та нераціональними, непідтвердженими доказами або ж такими, що є помилковими щодо фактів, на підставі яких будь-яка

відповідна компетентна та добросовісна посадова особа не прийняла би оскаржуване адміністративне рішення. Підкреслюється, що у будь-якому разі суди мають дослідити такі акти, якщо їх об'єктивність та обґрунтованість є ключовим питанням правового спору (Браян проти Об'єднаного Королівства, заява № 19178/91, п. 44) [3].

Розкриваючи можливі засоби та способи судового захисту прав, порушених рішеннями, діями чи бездіяльністю суб'єктів владних повноважень за правом Сполученого Королівства, видане судовою адміністрацією цієї держави керівництвом з питань перегляду рішень адміністративними судами з посиланням на Законодавчий акт Сполученого Королівства [4] про вищі суди визначає, що суд має право замінити оскаржуване рішення власним рішенням у випадках, коли: а) відповідне рішення було прийнято судом або трибуналом, б) рішення скасоване на підставі неправильного застосування норм права та без помилки було б тільки одне рішення, яке могло бути ухвалене. Водночас, встановлено, що у провадженні, розпочатому 14 липня 2022 р. або після цієї дати, судові рішення про скасування може містити положення про те, що а) скасування не позначиться на чинності скасованого рішення до дати, що зазначена у відповідному судовому рішенні, або б) недопущення або обмеження будь-якої ретроспективної дії скасування оскарженого рішення. Вирішуючи, чи застосувати це повноваження суд має враховувати: 1) характер та обставини порушення, допущеного під час прийняття оскаржуваного рішення; 2) будь-яку шкоду належному урядуванню, яка може виникнути внаслідок виконання або невиконання цього повноваження; 3) інтереси чи очікування осіб, які виграють від скасування оскаржуваного акта; 4) інтереси чи очікування осіб, які користувались оскаржуваним актом; 5) будь-які дії, здійснені чи запропоновані до здійснення, або зобов'язання, взяті особою, яка несе відповідальність у зв'язку з оскаржуваним рішенням, дією чи бездіяльністю, наскільки це видається суду належним; 6) будь-яке інше питання, яке суд вважає таким, що має значення [5].

Осмисливши вищевикладене, констатуємо, що в усталеній прецедентній судовій практиці держав з правовою системою загального права межі судового контролю у справах про протиправність рішень конкурсних комісій про результати оцінювання кандидата та рішень суб'єкта призначення про визначення переможця добору обмежуються визначенням достатності доказів, покладених в основу оскаржуваного рішення, оцінкою їх достовірності, дотриманням процедури їх прийняття у її істотних аспектах, а також перевіркою раціональності висновків оскаржуваного рішення у світлі встановлених фактів, яка не має місце, коли на основі розумного внутрішнього переконання будь-яка

відповідна компетентна та добросовісна посадова особа не прийняла би оскаржуване адміністративне рішення. Водночас, рішення не є свавільними та примхливими, якщо вони приймаються добropорядно з належним чином з'ясованими та оціненими фактами та коли є місце для двох думок щодо значення цих фактів. Відновити порушені права за правовою традицією загального права шляхом остаточного вирішення питання по суті при скасуванні оскаржуваного рішення суд може лише у випадку, коли рішення скасоване на підставі неправильного застосування норм права та без помилки було б тільки одне рішення, яке могло бути ухвалене.

Література

1. Supreme Court of New Jersey Judgment of 20 June 2007 in the matter of John Carter v. Township of Bordentown (191 N.J. 474,924 A.2d 525). URL: <https://www.esqj.com/appeals-from-new-jersey-civil-service-commission-decisions.html>.

2. Court of Appeals of Washington Judgment in the matter of John Simonds v. City of Kennewick and the Civil Service Commission of the City of Kennewick of 25 June 1985 No. 6347-III-0 (706 P.2d 1080,41 Wn.App. 851). URL: <https://case-law.vlex.com/vid/simonds-v-city-of-889241948>.

3. Bryan v. the United Kingdom, no. 19178/91, 22 November 1995. The European Court of Human Rights. URL: <https://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-57954>.

4. United Kingdom Senior Courts Act of 28 July 1981 (c. 54). URL: <https://www.legislation.gov.uk/ukpga/1981/54/contents>.

5. Courts and Tribunals Judiciary. The Administrative Court Judicial Review Guide: 7th edition. 2022. URL: https://www.judiciary.uk/wp-content/uploads/2022/11/14.130_HMCTS_Administrative_Court_Guide_2022_FINAL_v06_WEB__2_.pdf.